

Szerkesztői iroda:
A KIADÓHIVATALBAN,
hová
a lap szellemi részét illető közle-
mények küldendők.

Kiadó hivatal:
WOKAL JÁNOS KÖNYVKERESKEDÉSE
hová a hirdetések s előfizetések
bérmentesen küldendők.

Kéziratok nem adatnak vissza.

KÖZÉRDEK.

Vegyes traktalmu heti lap.

Megjelen minden vasár-
napon egy nagy ívén.

ELŐFIZETÉSI FELTÉTELEK
Helyben házhoz hordva, vagy
vidékre postán küldve:
Egész évre 4 frt.
Fél " 2 " "
Negyed " 1 " "

HIRDETME NYEK DIJA:
3 hasábos petit sorért, vagy ennek
helyéért 5 kr. Bélyegdíj külön 30 kr.
Nyiltér sora 15 kr

Iskoláink.

Nagy-Enyed, 1883. szept. hó 15.

Magyarországon az utóbbi évtizedek alatt a népnevelés ügye élénk lendületet vett. A nemzet vezető férfiai fölismerék az erőt, melyet a társadalom összes rétegeinek megfelelő műveltsége az állami és nemzeti életnek kölcsönöz, és egész odaadással, lankadást nem ismerő ügybuzgósággal karolták fel a népnevelés ügyét.

E nemes ügybuzgóságnak és odaadó munkának nem egy helyütt látjuk immár áldásos nyomait. Alig van valamire való város, hol a népnevelés szolgálatába szegődő új iskolák ne támadtak volna.

Városunk sem mulasztotta el e tekintetben is teljesíteni a reá néző feladatát. Egy négy osztályú polgári leány- és fiúiskola felállítását határozta el még a hetvenes évek elején és évenként mintegy négyezer frtnyi összeget szavazott meg reá. Ezután arról gondoskodott, hogy az iparos tanoncok nyerjenek kellő és életpályájukhoz szükséges ismereteket.

És mindezen törekvéseiben az állam is elismerésre méltó módon támogatta. Mind a polgári iskola, mind az iparos tanulók iskolája fenntartásának költségeit egyre-másra felerészben az állami kiadások rovataiba írta.

Ezzel azonban még nem volt minden megtevéve; sőt a legfontosabb feladat várt a megoldásra. Mind a leány-, mind a fiú polgári iskola egészséges tovább fejlődésének — egyéb igen fontos tényezőkre most nem tekintve — egyik legelső és el nem utasítható feltétele: jól szervezett, erővel és étellel teljes elemi népiskola.

Azonban fájdalommal kell bevallanunk: Enyeden épen ez hiányzott. — Az elemi népiskolák fenntartásának terhe egészen a felekezeten maradt. Ezek pedig gyengék voltak a reájok mért teher hordozására. Sem kellő tanerővel, sem a szükséges tanhelyiséggel nem rendelkeztek. — A reformátusok leányiskolája egyetlen tanítóval és 80—90 tanulóval Sisyphus követ hengergette szüntelen, de célhoz jutni soha sem tudott; a katolikusok leányiskolája csak tengődött; az enyedi (nagy részt magyar ajku hivekből álló) lutheranus egyház iskolája a „deutsche Cultur“ lobogóját tűzte ki, és ennek érdekében erőlködött és erőlködik ma is; a görög katolikusoknak pedig a legközelebbi időig nem volt semilyen iskolájuk.

A róm. katolikusoknak volt ugyan egy fiúiskolája; ez azonban úgy látszik inkább hasonlított a nemzeti életünk első századaiba eső fái iskolákhoz, mint a 19-ik század népiskoláihoz.

A Bethlen-főiskola mellett szintén volt és most is van egy 4 osztályból álló elemi fiúiskola, de ez — a maga elé tűzött saját speciális céljainál fogva — nem arra tekint, hogy a város bebelébe levő tanköteles fiak mindenikével a népiskola keretébe eső ismereteket közölje, hanem arra törekszik, hogy a négy éves folyam alatt a növendékekkel olyan körét sajátíttassa el az ismereteknek, melyek a tanulót a gymnasiális tanulmányok megkezdésére képesítik. E négy osztály tehát a gymnasium előkészítőjének tekinthető; növendékei gyors egymásutánban és megszabott léptekkel haladnak; a kik nem képesek ekként haladni: elbuknak és ott maradnak. —

Megvolt tehát a szükség. — egy jól szervezett népiskola szüksége. És e szükségét mindnyájan éreztük; a tanyügy barátai épen úgy, mint a szülők. — Nem egyszer, midőn hallottuk em-

legettetni, hogy a tanköteles gyermekek hasonfele nem részeseül sehol semmi nemű oktatásban, keserű szemrehányásokat tettünk egymásnak és önmagunknak a munkátlan tehetetlenség miatt, mely összedugott kézzel várja, miként a Horatius parasztyja, „dum defluat amnis.“

E szükség eleven érzése és az évenként ismétlődő keserű tapasztalatok tette sarkaló ereje szülte az iskolaszék mult évi amaz intézkedését, mely a polgári fiúiskolát egy előkészítő iskolával toldotta meg.

Ezen intézkedés már a legelső évben teljesen hasznosnak bizonyult.

A tapasztalt siker az iskolaszéket hasonló intézkedésre bírta a polgári leányiskolánál is. Itt is egy előkészítő iskolát állított fel, — hogy a felekezeti iskolákból hiányos ismerettel kilépő növendékekkel elsajátíttathassa az ismeret azon mértékét, melylyel a tanulók a polgári iskolába átléphetnek.

Nemcsak. Ez intézkedés által egyúttal segíteni kíván azon a tühretelen állapotban, mely a tankötelessék hasonfelének iskolázatlanságból származik. —

Épen ezért örömmel üdvözöljük az iskolaszék ezen intézkedését. Most immár hisszük, hogy az egészséges tovább fejlődésnek legalább csiráival birunk. Mert ne gondolja senki, hogy a felsorolt intézkedésekkel népnevelésügyünk érdekében immár mindent megtettünk. Csak a már tarthatatlanokká vált állapotokon van segítve. Csak a legelső lépés tétel meg a bajból való menekülésre, s míg elértük a célt, még hosszú utat kell megtennünk.

Majd — ha az Isten is úgy akarja — a még további teendőkről is lesz alkalmunk szólni. Addig is kérve-kérjük városunk tanköteles gyermekeinek szülőit, hogy a kínálkozó alkalmat siesse nek felhasználni és gyermekeiket jegyeztessék be a tanulók sorába. Ne várják, hogy a törvény szigora kényszerítse őket gyermekeik iránt tartozó kötelességeik teljesítésére.

Nagy-Enyed város közönségének üdvözlő irata Kossuth Lajoshoz.

Mélyen tisztelt nagy Hazafi!

Évtizedek tünnek már tova, mióta a fenyegetett nemzeti szabadság az Ön által kibontott zászló alatt győzelmes és mindig dicsőséggel teljes csatákba vezette a nemzetet.

A legszentebb jogokért vívott hősies küzdelmeknek — e szenvedésekben és felemelő jelenetekben gazdag — korszakát a történetírő fényes betűkkel írná be az emberiség életének évkönyvébe még akkor is, ha az elvérzett hősökkel együtt egész nemzetünk reá borul vala a halotti szembefő.

Emigy pedig, midőn a nemes küzdők véréből szabadságnak új élete támadt, hirdetni fogja és megtanít, hogy a haza forró szeretete, a nemzet legszentebb hagyományaihoz ragaszkodó hűség, a legmagasztosabb nemzeti aspirációkból fakadt nemes lelkesedés és a semmitől vissza nem riadó áldozatkészség, mely — ha út a vész órája — „a haza megmentésének kérdését semmi kérdéstől sem teszi függővé“: — mindezek a nemzeti életnek oly biztos és szilárd sziklavárát képezik, melyen sem egyeseknek nemtelen árulása sem ellenséges táborok légióinak bősziult támadása nem ülhet diadalt.

És mi a magyar nemzet tagjai és e haza fia! a történet eme tanításából hitet és bizalmat merítünk az iránt, hogy azon eszünk melyeknek Ön volt apostola és a melyek ma népek millióinak dagasztják kebelét, és az a salaktalan tiszta hazaszeretet, mely a vész nagy és nehéz napjaiban, mint világitó tűzoszlop, egy nemzet millióinak mutatott utat, hogy el ne tévelyedjék — a késő unokáknak is irányt fognak jelölni, hogy beteljesedjék a szent jóslat: „Magyarországot a poklok kapui sem dönthetik meg.“

Hitet és bizalmat merítünk az iránt, hogy a mit Ön tett és alkotott, mely és soha el nem enyésző nyomokat hagy maga után nemzetünk fejlődő életében. És ez nem is lehet máskép. Kinek nevéhez és életéhez, küzdelmeihez és szenvedéséhez a nemzeti élet legszentebb vágyai, és legnemesebb aspirációi fűződnek elváhatatlanul; kinek élete minden egyes részleteiben a nemzeti élet lemagasabb törekvései tükröződnek vissza még a hontalanság elkomorító napjaiban is; ki szívének minden dobbanásáva és lelkének összes gondolataival esüng nemzete szabadságán és távol maradt hazája boldogságán: — annak nevet és emléket az egymás nyomába lépő évszázak, mint drága kincset veszik és adják át gyermekeiknek szent örökül hogy erőt nyerjenek nagy célokért nemesen küzdeni.

E hittel és e bizalommal üdvözöljük Önt, midőn már csak pár nap választ el attól a naptól, melyet mint Kossuth Lajos születési évfordulóját egy egész nemzet — a magyar — kegyelete szentel meg.

E hittel és e bizalommal üdvözlük Önt, tisztelt nagy Hazafi! Nagy-Enyed város polgárai!

Ezen idegen ajku elemek közé beélt város élete szorosán összeforrott nemzeti életünk szenvedésekben gazdag történetével. Számára a nemzetet ért csapásokból mindig országnak rész jutott: törökök és tatárok kurucok és labancok pusztításainak volt véres színhelye. Ön jól ismeri a csapást, mely 1849. január 8-án e város lakói, érte: vértől ittasult gyűlevész hadak oltották ki a védtelen nők és erőtlén gyermekek életét; verejtékkel szerzett vagyonukat kirabolták, hajlékaikat lángba borították. Az életben maradt és földön futóva lett maroknyi nép, Ön-nél, Magyarország kormányzójánál panaszolta el fájdalmát és keresett vizsgálatást. És Ön a szenvedő nép Debreczenbe zárandokolt küldöttségét a nemes ügy diadalának reményéből merített bizalom e nyilatkozatával bocsátotta el: „Vigyék meg önök polgártársaiknak a azon izenetemet, . . . hogy Enyedből szebb város lesz mint valaha volt.“

És Enyed — bár itt és amott még miudig romban heverő hajlékok dűledező falai hirdetik a félrevezetett bösz tömeg vandalizmusát, ma, néhány évtized után szebb város mint valaha.

E városnak polgárai küldik Önhöz, mélyen tisztelt nagy Hazafi! szívből fakadó öszinte üdvözlötüket. És miként Ön a nemzeti lelkesedés amaz örök emlékü napján „leborult nemzete nagysága előtt“ — mi is leborulunk a népek egyedüli ura előtt: hálákat adni a testnek és léleknek amaz erejéért, melylyel Önt, nagy Hazafi! megáldotta és tettekben, alkotásokban, örömeikben és fájdalomokban egyaránt gazdag s egy egész nemzetre nézve drága élete S1-ik esztendőjének alkonyára eljutni segített; és legbensőbb érzéssel kéri a népek Istenét, hogy Önre nézve a S1-dik év ezen alkonyát az élet éveinek még számos reggelével váltsa fel.

A legmélyebb tisztelettel maradván

Nagy-Enyed város közönségének, 1883. évi augusztus hó 31-én tartott képviselői közgyűléséből.

Két képviselői beszámoló.

Jól esik feljegyeznünk két közérdekű mozzanatot, mely a hét-folyamán megyénk alkotmányos életében történt. — Lukács László magyar-igeni és Zeyk Dániel alvinczi országgyűlési képviselő választó kerületek méltó elismerést érdemlő képviselőinek beszámolását értjük.

Helyes és az alkotmányos viszonyokból folyó eljárás az, hogy a képviselő időközben is, de leginkább olyankor, midőn általános érdekű és országos nevezetességű kérdések merülnek fel, tegye magát összekötöttségbe választó közönségével, s a körülményeket kifejtve, a reflexiókat meghallgatva, magának eljárására nézve mintegy támogatást szerezzen és buzdítást nyerjen. Képviselőink közül eddig dr. Dárday Sándor, a nagyenyedi választókerület érdemes képviselője teljesítette ezen szép feladatot. Örvendünk, hogy elismerésünket a feunbb említett két ifju képviselő hasonló eljárásához is fűzhetjük.

Mindkét képviselő felölelte beszédében a lefolyt orsz. gyűlés méltó becsü intézkedését, a pénzügyek, közigazgatás és közoktatás terén; szigoruan elítélték a tulhajtott autisemetizmust és erős hitüket fejezték ki aziránt, hogy a horvátországi zavargások Magyarország fölényének megfelelően fognak lecsendesítettetni.

Meg kell említenünk, hogy Lukács László folyó hó 10-én tartotta beszámolóját. Választói közül többen elébe kocsiztak a Zalathnáról jövő képviselőnek, ki Sárdon a

Vadady Gergely vendégszerető lakában megebedelven, d. u. 3 órakor M. Igenbe érkezett, hol az értekezleti elnökül felkért Ninger Ignác zalathnai plébános és főesperest felhívására egy óráig tartó, valóban kitünően szerkesztett és előadott beszédében tette meg beszámolóját, mely általános éljenzéssel fogadtatott. Sajnos, hogy a t. képviselő urat halaszthatatlan fontos ügyek Budapestre szólítván, választói és hallgatói körében — kik között jelen volt a megye alispánja és főjegyzője is — csak kevés időt töltöhetett.

Zeyk Dániel beszámolója másnap, 11-én volt, melyet az alvinezi választók buzgalma éppen nagy ünnepélyé tett. Kocsik hosszú sorával vonultak ki Gyula-Fehérvárról Zeyk József szabadelvű párti alelnök, Csató János alispán, Szalánczy Lőrincz, Zeyk Kálmán és Török Bertalan m. főjegyző társaságában kiindult képviselő elé, kit Teleky József szolgabíró üdvözölt esimes beszéddel. A t. képviselő ur köszönő válasza után a szolgabíró ur vendégszerető házában szállottunk meg, honnan a községhez mentünk a beszámoló beszéd meghallgatására. — Szécs Miklós elnöke alatti nagyszámu választó közönség volt jelen, mely éljenzéssel fogadta a beszámolást és szívesen járult azon üdvözlésekhez, melyeket Gondol Dániel és Berzeneczey István valóban hatásos szavakkal tettek meg. — Száz terítékű gazdag ebéd következett ezután, melyen számos szebbnél-szebb toasztokban volt felköszöntve a t. képviselő ur, a megjelent vendégek, a választó közönség, Gondol, Teleky, Batta urak stb. — A t. képviselő ur, miután több látogatást tett, társaságával este visszautazott Enyedre.

Alsó-Fehérmegyei községi és körjegyzői együletének rendes közgyűlése.

Alsó-Fehérmegyei községi és körjegyzői együlete ez évben folyó szeptember hó 9-én Maros-Ujvárt tartotta évi rendes közgyűlést az együleti tagok nagy részvéte mellett. Ott látnak a megye érdemes alispánját, Müller Mihály m. tiszti ügyészt, Török Antal árvaszéki elnököt, két m. aljegyzőt, a megyei tiszti karból a m.-igeni és esombordi járás szolgabíráit.

Reggeli 10 óra volt a gyűlés megnyitásától kitűzve, azonban azon kedves és mindnyájunkra emlékeztető szerencsében részesülhettünk, hogy kir. bányatanácsos Juchó Ferencz ur, több együleti tag ohajára, mindnyájunkat a sóbányába leszállítottatott, a hol is személyes vezetése mellett a bányát megnézhettük. — Valóban megragadó volt mindnyájunkra nézt a villanyvilágított bánya s azon mesteri remek mű, mit itt látnunk lehetett. A bányarész megtekintését rövid időre szabhattuk, mivel a már is előhaladott idő a gyűlés megnyitását s a tárgyalandó ügyeknek elintézését másképp alig tette volna lehetővé. Azért a bányászok munkáját megnézve, a maros-ujvári állami iskola épületébe vonultunk, hol is a közgyűlést megelőzőleg megtartott választmányi gyűlés bevégeztével megkezdődött a közgyűlés, a melyen az egybegyűlt tagokat elnök Török Bertalan megyei főjegyző üdvözölve, terjedelmes jelentését olvasta fel az egyület életéről, az abban előfordult mozzanatokról, a választmány működéséről, az együleti pénztár kedvező állásáról, — megemlékezvén ez alkalommal alispán t. Csató János urról is, ki az egyület közgyűlésén megjelenve, azt személyes jelenlétével emelni sziveskedett.

A bevégzett elnöki jelentés után a tárgysorozat — melyet lapunk mult számában már közöltünk — tárgyalása vette kezdetét, melyet ez alkalommal apró részleteiben felsorolnom, terjedelmességök miatt, e lap hasábjain lehetetlen, csak annyit és azt kívánom megemlíteni, hogy mindhárom értekezési névszerint: Frits Vilmos s. szolgabíró, Imreh József m.-lapádi és Andrej Lajos tájai körjegyzők helyüket derekasan megállították s értekezéseikkel a jelen levők elismerését méltán kiérdemelték.

A tárgysorozat bevégezve lévén, az egyület tisztviselőinek és választmányának megválasztása vette kezdetét, mely választás eredményeül ide jegyezzük, hogy az egyület elnökül Török Bertalan, alelnökül Tanczos János és jegyzőjéül Málnási Károly újlag megválasztattak; választmányi tagok lettek: Imreh József m.-lapádi, Molnár József tövisi, Sebesi György nagylaki, André Lajos tájai, Deák György alvinezi, Ravay József miháczfalvi körjegyzők, Damó Vilmos verespataki szolgabíró és Frits Vilmos esombordi s. szolgabíró.

Miután az idő délután 2 óra járt már, elnök ur megköszönve az irányában nyilvánított bizalmat, a gyűlést éljenzések között bezárta s ezután testületileg vonultunk fel a városi nagyvendéglőbe, hogy a közeledő farszto munka után együttesen elfogyasszuk, mi érdemre legyen megemlítve Gál vendéglőnek, mindnyájunk elismerését méltán kiérdemelte. — Az igen kedélyes ebéd alatt több pohárköszöntők mondatak, melyek mindegyike az egyület iránt érdeklődő tagokat éllette. Felköszöntetett a t. alispán ur, az egyület elnöke, tiszti kara és tagjai, ugyszintén az ebédén jelen levő bányatanácsos Juchó Ferencz ur, ki készséggel nyújtott alkalmat és tett meg mindent, hogy az egyület ezen vándorgyűlését Maros-Ujvár bányavárosban oly kedélyesen megtarthassa. Isten éltesse sokáig!

A kedélyes és víg ebédnek csak a délutáni 5 óra vetett véget, a midőn is a távolabb lakók elutaztak.

Kereskedő társulat és iskola.

A nagyenyedi kereskedő társulatnak mult vasárnap tartott közgyűléséről alább emlékszünk meg. Üdvözöljük a társulat emelkedett szellemű tagjait, kik kezükbe vették a társulat megújítását és a kereskedelmi iskola ügyét.

Hogy 1856-ban Enyedben 14 kereskedő találkozott, kik időt és pénzt voltak készek áldozni, a kereskedők közös érdekeit ápoló és ezek közt első sorban iskolát fenntartó társulatért, és ma azok száma 5-re apadt, valóban szomorú tény!

Különösen, hogy akkor a leggyöngébb anyagi viszonyok közt levő kereskedők is bekebelezették magukat, ma a tehetősek közül is többen távol állanak a társulattól.

Nem esoda, hogy a kereskedelmi iskola ügye ily módon évről-évre hanyatlak, a tanulók képzettsége esélyebb, mennyisége megfogyatkozott. 1873-ban a társulati elnöknek a városi tanácshoz beadott jelentése szerint a tanulók száma 18 volt, az utóbbi években csak főlányi.

Természetes, hogy a rossz iskolával bíró városba a tanulók nem tolnak; természetes, hogy a kellő képzésben nem részesülő tanulókat a főnökök kellőleg nem használhatják, s a hiányt a szolgálat érdekében, fizetéses segéddekkel kénytelenek pótolni. Hogy ez többe kerül, mintha a 40 frt bekebelezési díjt egyszer mindenkorra befizetve, lehetővé tennék a társulatnak kereskedelmi iskola fenntartását, nem igényel bizonyítást. Az is szembetűnő dolog, hogy a polgári iskola tanítói által vezetendő iskola tantervére, a tantárgyak és tanórák beosztására a közös érdekeknek megfelelő befolyást a kereskedők csak mint társult testület gyakorolhatják.

Az 1875-dik évi kereskedelmi törvény a tanulók oktatásáról és kereskedelmi iskolákról meg sem emlékezik; az 1872-dik évi ipartörvény elég indokolatlanul a kereskedőket is egy kalap alá igyekszik szorítani az iparosokkal; ezen törvény is csak személyileg kötelezi a kereskedőt, hogy tanulói iskolázatásáról gondoskodjék. — Ezáltal a törvény az egyestől azt kívánván, minek valószínűsítésére (iskola fenntartás) a társulat ereje is alig elegendő, lehetlenséget követel.

Valószínű, hogy a kereskedelmi és ipartörvény revizioja alkalmával, a törvényhozás kényszerűsége foglaltatja, az iskolafenntartás céljából; és ez által gátot vetend az iskolák ügyében azon törvények megalkotása óta lábra kapott hanyatlásnak. Ohajandó volna, hogy addig is, míg ily törvény alkotnának, a nagyenyedi kereskedők ily kényszerűségi alapszabályokat erősítenek meg; még kívánatosabb, hogy kereskedőink önszántukból lépjenek be a megfogytakozva fennálló társulatba, s erkölcsi és anyagi összetett erejükkel tartsák fenn a kereskedelmi iskolát és mozdítsák elő mindannyiunknak más nagyfotóságú közös érdekeit is, melyekről más alkalommal.

Zs.

NAPLÓ.

Szept. 9. Az erdélyi gazdáknak a jövő hó 13. 14. és 15-ik napjain városunkban megtartandó vándorgyűlése alkalmából rendezendő tárlat, eseléd-jutalmazás és ekeverseny rendezésére kiküldött intéző bizottság a hó 9-én gyűlést tartott a vándorgyűlés és kiállítás napirendjének megállapítása végett. A gyűlésben részt vett Gamauff Vilmos is, az erdélyi gazdasági egyület buzdó titkára, ki e végett rándult le ez alkalommal harmadikszor városunkba. A műsor egész terjedelmében meg fog jelelni lapunk közelebbi számában, most csak annyit közölhetünk belőle, hogy felolvasást fognak tartani Vörös Sándor, monostori gazdasági intézeti igazgató, Mórógyi István vinczellér-képezdei igazgató és Rákossy Bálint megyei állatorvos. — A gazdasági gépek és eszközök, valamint az állatkiállításra a collegium csüre és annak udvara, a termény és háziipar kiállításra pedig a megyeház épületének nyugoti szárnya jelöltetett ki. Az ekeverseny a vándorgyűlés első napján, október 13-án délelőtt fog megtartatni.

Műkedvelői előadás.

Szept. 9. Műkedvelői társulatunk által az irt napon rendezett előadás mindenben megfelelt közönségünk vártakozásának, melyet a „nagy egyveleget“ igéző változatos műsor a feszült érdeklődésig fokozott.

A tréfás előjáték mulattatóan ismertető meg a társulat ügyeibe beavatva nem levőkkel azon körülményeket, melyek a rendezőket (a díszletek hiányos volta miatt s a meglevő és megrendelt díszletek ára fedezetének hiányában) arra indították, hogy ilyen egyveleget rendezzenek, mely komoly és tréfás részleteinek változatoságával a mivel közönség minden lehető árnyalatu izlésének eleget tegyen és ezáltal tele házat s evvel pénzt gyűjtsön.

Rákossy Jenő „Szinre szint“ című — Folyovich Sándorné, Lázár Irén urhölgyek. x. y. Vajna Károly, U. Z. Nagy Zsigmond és Nagy Árpád urak által előadott — kiváló szépségű színművéből az előjátékra következett mutatvány ugy az összevágó játék, mint a pompás jelmezek által közönségünk tetszését érdemelte ki. Mely tetszésből az oroszlátrész Folyovich Sándorné urhölgy bájos megjelenését és csaknem a drámai művészet színvonaláig emelkedett játékát illette.

A többi számok, jelesen: Török Zelma k. a. kifejezőteljes zongorajátéka, a „Két Hercules“ bohóság kerekded és folyékony előadása, Nagy Zsigmond ur „Handle“ című tréfás mutatványa, x. y. ur „A színész keservei“ ezimen ismert mesterien előadott magánjelenete, és végül Kállay és Benedek Á. ur zenejátéka mind közrehatottak arra, hogy a közönség ilyen mérvben régóta nem élvezett kellemes szorakozásban részesüljön.

A „Két Hercules“ előadásában részt vettek: Navratil Pepi és Veress Emma kisasszonyok, Finna Aladár, Stuller Lajos, Benedek Árpád, Nagy Árpád és Simalya Mihály urak.

Öszintén sajnáljuk, hogy a műsorból, közbe jött akadályok miatt oly számoknak kellett elmaradniuk, melyek — a próbákban itélve — minden tekintetben még emelték volna az amugy is élvezetes estély sikerét. — y.

A nagyenyedi kereskedő-társulat közgyűlése.

Szept. 9. A gyűlést id. Winkler János korelnök a következő beszéddel nyitotta meg:

Huszonhét évvel ezelőtt 1856. őszén tizennygy enyedi kereskedő, társulatot alakított azon főcéllal, hogy közös erővel tanulói iskolázatásáról gondoskodhassanak. A társulati tagok 30 frt bekebelezési díjat fizetvén, mindjárt 420 frt tőkét hoztak létre. 1860-tól kezdve a bekebelezési díj 40 frtra emeltetett, és így maradt maig. A tőkének rendszerint a társulati tagok közt lettek jótállás mellett kikölcsönözve s azok kamatai nemcsak fedezték az iskola költségeit, hanem lehetővé tették a tőkének oly mérvű szaporítását, hogy ma már 2000 frttal bír a társulat.

Az iskola 1858-ban Nagy Károly és Zsombori Gedeon vezetése alatt állott havi 5 frt fizetés mellett. 1859-ben Szenté József tanított évi 48 frt 50 kr fizetésért, 1860—67. közt nem volt tanítónk. 1867—67-ben Schmidt József tanított évi 120 frtért, 1870—1880 febr.-ig Lazar Imre ugyanannyiért.

Ekkor a polg. iskola vette át iskolaszéki határozattal tanulóink oktatását s szinte azt hittük, hogy társulatunknak nincs szükség oly jól leendő gondoskodva tanulóink oktatásáról; a lefolyt három év azonban bebizonyította, hogy nem állunk különben, mintha iskoláink egyáltalában nem volna, s be kell látnunk, hogy ha társulatunk testületileg nem veszi gondozása alá az iskolágyet újra: tanulóink nem fognak megfelelni a kor kívánalmainak. Az iskolaszék 1879. nov. 16. kelt átiratában követelte, hogy fizessünk az ipar-iskoláért 150 frtot évenként és 4 frt tandíjt, azon kívül minden tanuló után, kik nem társulatunk tagjainak szolgálnak, befolyást azonban az iskolára nem igért társulatunknak. Sérte ez eljárás által semit sem adtunk. Ez által azonban a tanítók is sérte lettek s a tanítás melyre a polgári iskolai tanítók külön díj nélkül nem kötelezhetők, lanyhán folyt. Részint ez részint az iskolaszéknek azon újabb határozata, hogy szegény tanulóink évenként 8 frt tandíjt fizessenek, oda vittek a dolgot, hogy a mult iskolai évben csak két tanuló látogatta az iskolát, azok se vizgáztak.

Ez állapot nem tartható. Iskola nélkül, ma-holnap nem fogunk valamire való tanulókat kapni. A félreértéseknek véget kell vetnünk, az érdekelte felek kölcsönös jóakarata segíthet, legrosszabb esetben régi iskolánkhoz hasonló állíthat fel társulatunk külön tanító fogadásával.

A társulat első éveiben 4 frt tandíjat is szedtünk, az 1858-ban kelt alapszabályaink szerint a tanulók 1 frt szegődtesi, 2 frt felszabadítási és 6 frtig terjedhető tandíjt tartoztak fizetni. Ez nem mutatkozott észszerűnek. 1863-tól kezdve tehát a szegődtesi díj 5 frtra, a felszabadítási 10 frtra emeltetett a tandíj eltörlésével s ez állapot észszerűnek látszott, hasonló tervezet van a bemutatandó alapszabályokban is.

Tudjuk, hogy 1880-ig tövisi és felvinezi kereskedők is szabadítottak fel nálunk tanulókat és lettek társulatunk bekebelezett tagjai. — Állítsuk vissza társulatunk hírnevét, mely közel 100 tanuló szabadított és látott el oklevéllel! Egyedül látom magamat a társulat első 14 alapítója közül, fajna a társulatot feloszlatni látnom. A gyűlést ezennel megnyitom!

A gyűlés további folyamában az iskola ügyek élénk érdeklődéssel beszélte meg és bemutatva az új alapszabályok, azok figyelmes átolvasás végett az egyes társulati tagok közt köröztetni határozattak a 8 nap mulva tartandó közgyűlésig.

A társulati irományok, néhai Iszai Gergely halála következtében, özvegyétől f. hó 7-én átvétevé, megörzés végett korelnökre bizattak.

A gyűlés utolsó tárgyat ifj. Winkler Jánosnak a társulati tagok közé felvétele képezte, a szabályszerű 40 frt bekebelezési díj befizetése mellett.

LEVELEZÉS.

Budapest, 1883. szeptember 10.

Hogy az orvosi tudomány újabb vívmányait a vidéki orvosok is ösmerjék s abban magoknak kellő jártaságot szerezzenek, a budapesti tudományos egyetem orvoskari tanárai az ugynevezett szünidei orvosi cursusok

rende
orvos
gyógy
eljárás
hogy
tudom
kivitel

dicsér
nyiber
ben je
ják az

mi az
jelenés

ten lé
hogy
sabbá

követk
közle
— ho
gyógy
goresó

előző
merke
tanár
megjel
cursus
got, tu
ságot.
sen az
induln
is érvé
A
cursus

V
helybel
erők n
séggel
jövő ta
iskola
tározta
gári lea
sével se
készítő
készítő
adatok
az első
latrán,
alig tar
egy tan
kely sik
E
fog meg
lélelött
lyiségéb
kedjenel
gyainak
lyunkba
Na

3319—18
közig
Felhív
AZ
órarendj
gelt tan
iparos ur
a polgár
24-én 3
mellett k

1.
2.
3.
4.

1.
2.
3.
4.

1.
2.
3.
4.

rendezését határozták el, melyeknek feladata a gyakorló orvosokkal megismertetni az egyes tudomány szakoknak gyógy-gyakorlati jelentőséggel bíró újabb kérdéseit, mű-eljárásait, gyógymódokat, — különös gondot fordítva arra, hogy a cursuson megjelenő orvosok mindezekről ne csak tudomást szerezhessenek, hanem azok alkalmazásában és kivételében magokat kellőleg be is gyakorolhassák.

Az egyetemi tanár urak ezen valóban elismerést és dícséretet érdemlő tettét fényes siker koronázta, a meny-nyiben különböző tanszakokra a hazai orvosok közül többen jelentkeztek száznál, kik dícséretes szorgalommal jár-ják az előadásokat.

Látni kell azt a lázas tevékenységet s igyekezetet, mi az illető orvosoknál mutatkozik, hogy a cursuson meg-jelenésből mennyel nagyobb hasznot merítsenek.

De a mennyire igyekeznek a hallgatóság a Budape-ten létét értékesíteni, annyira igyekeznek a tanári kar is, hogy előadásait mennyel hasznosabbá s mennyel practiku-sabbá tegye.

Ha a hallottakra és látottakra reá gondolunk, azon következtetésekre jutunk, hogy az orvosi tudomány leg-közlebről is óriási lépésekkel haladt előre, mit például — hogy többet ne említsek — a bel-kórtanban, a női gyógyászatban, sebészetben, antipepticus sebkézelésben s górcsővizsgálatban láthatni.

Mielőtt az előadások megkezdődtek, az azokat meg-előző nap a Frohner-féle szállodában egy barátságos ös-merkedési estély rendeztetett, hol is a hírneves Fodor tanár mondta az első pohárköszöntőt, éltetve a cursuson megjelenő collegákat, kiemelve azt a hasznot, mely ezen cursuson megjelenésből származik, ugymint a hazafisá-got, tudományosságot s a kölcsönös érintkezésből barát-ságot. Ezen kívül számos pohárköszöntők voltak, külön-ösen az előadó tanároknak.

E hó 17-én isten segédelmével mindnyájan haza indulunk, hogy a hallottakat és látottakat szakkörünkben is érvényesítsük.

Alsó-Fehérmegyéből hárman vagyunk a szünidei cursuson.

Lukátsfy Viktor,
járás orvos.

Értesítés a t. ez. szülékhez.

Városi iskolaszékünk meggyőződésén, miszerint a helybeli felekezeti leány elemi iskolák tanhelyiség és tan-erők elégtelen volta miatt nem érhetnek el oly eredményt, hogy növendékeik a polgári leányiskolába kellő képzettséggel állhassanak, — addig is, míg remélhetőleg a jövő tanévre egy kellő tanerővel berendezett elemi leány-iskola felállítását előkészíthetné és kieszközölhetné, elha-tározta az égető szükségén a jelen 1883. tanévre a pol-gári leányiskola mellett egy előkészítő osztály berendezé-sével segíteni. (A polgári fiúiskola mellett már egy elő-készítő osztály hasonló czélból van berendezve.) Ez elő-készítő osztályban az elemi III. és IV. osztály tantárgyai adatnak elő s így felekezeti leány elemi iskoláink csak az első és második (I. II.) osztály tanítására szorítkoz-hatrán, némileg segítve lesz azon egy, városi iskolában alig tartható állapotban, hogy egy tulszofolt tanteremben egy tanító 4 osztály tantárgyaival foglalkoztassa igen ese-kély sikerrel növendékeit.

Ezen előkészítő osztályban a tanítás folyó hó 20-án fog megkezdetni; a beiratás idejéül e hó 17—19. napjai délelőtt 11—12 óra tüzetik ki a polgári leányiskola he-lyiségében. — Felkérem azért a t. ez. szüléket, szives-kedjenek 8—9 éves, a népiskola I. és II. osztályai tantárgyainak ismeretével bíró gyermekeiket előkészítő osztá-lyunkba az irt időben beírattani.

Nagy-Enyeden, 1883. szeptember 15.

Danes Samu,
polgári iskolai igazgató.

3319—1881. sz.
köz.

Felhívás a helybeli t. ez. iparos urakhoz.

Az iparos tanulók iskolájának 1883. tanévi tanítási órarendjét városi iskolaszékünk megállítván és a szüksé-gelt tanerőkről gondoskodván, értesíteni kívánjuk a t. ez. iparos urakat, miszerint az iparos tanulók rendes oktatása a polgári fiúiskola helyiségében folyó szeptember hó 24-én 3 osztályban a következő tantárgy és óraosztás mellett kezdetét veszi:

Előkészítő osztály.

1. Irás, olvasás hétfőn este 6— $\frac{1}{2}$ 8 óráig és szom-baton este 6— $\frac{1}{2}$ 8 óráig.

2. Számvetés kedd este 6—8 óráig.

3. Rajzolás elemei vasárnap délután 3—5 óráig.

I. osztály.

1. Olvasás és fogalmazás péntek este 6—8 óráig.

2. Számtan szerdán este 6—8-ig.

3. Szabadkézi rajz vasárnap déli 11—1-ig.

4. Mértani rajz kedd délelőtt 11—12 óráig.

II. osztály.

1. Olvasás és fogalmazás kedd este 6—8 óráig.

2. Szám- és mértan péntek este 6—8-ig.

3. Szabadkézi rajz kedden délelőtt 11—12-ig.

4. Mértani rajz vasárnap délután 3—5 óráig.

Az ipariskolába való felvétel és beiratás idejéül fo-lyó hó 17-től 22-ig naponként az esti 6 és 7 óra közti idő tüzetik ki a polgári fiúiskola helyiségében.

Felhívjuk ezért a t. ez. iparos urakat, miszerint ta-nonczaikat az irt időben személyesen felvive, kivétel nél-kül beírassák s azon osztályba, melybe képességük mérve szerint fölvétnék, a legpontosabban feljárnassák, a mun-kából oly időben eresztve el, hogy a tanórák kezdetére pontosan, a tanítás zavarása nélkül megjelenhessenek, s magok is figyellel legyenek, hogy a tanoncok a mű-helyt elhagyva, egyenesen az iskolába menjenek.

Ismételve figyelmeztetjük a t. ez. iparos urakat az 1872. évi ipartörvény 42. és 44. §-aira, melyek határo-zottan elrendelik, hogy tanonczaikat iskolába já-ratni s az iskolába töltött időt a munkaidőbe beszámítani kötelesek, s ha e részben kötelesség-mulasztást tapasztalánk, az ellen legnagyobb szigorral fog tanácsunk fellépni.

Tudatni kívánjuk azt is, hogy ezen évben a tanu-lókért külön tandíjt nem veszünk, elvárjuk azonban jobb módu iparosainktól, hogy tanonczaikat a szükséges tan-könyvek, író- és rajzeszközökkel ellátják.

A városi tanácsból

Nagy-Enyeden, 1883. szeptember 15-én.

Kovács Gyula,
polgármester.

Ifj. Gáspár János,
városi tanácsos.

VEGYES HIREK.

— **A kolozsvári** ev. ref. főiskola ifjúsága br. Vay Miklós koronaőr és Török Pál conventi elnökök tisztele-tére fátylas menetet rendezett, mely alkalommal br. Vay Miklós koronaőr és conventi elnök dr. Csernátóni Gyula tartott rövid és mély érzésű beszédet, melyre a galamb-ősz fővel és ifju erőt sugárzó arczal a „Hungária“ előtt félkörben álló tömeg közé lejtett elnök az ifjúság érzelmeit megköszönve meghatottsággal válaszolt. Ezután a menet a „Nemzeti szálloda“ elé vonult Török Pál püspök és con-venti elnöknel tegye tiszteletét. Itt már az ablakban volt az ősz főpásztor az összes ref. püspökökkel együtt, hon-nan azonban csakhamar az utczára ment le, hol a már sorakozott ifjúság nevében Sándor József intézett az ősz főpásztorhoz egy minden ízében átgondolt és átértett be-szédet, melyre az agg püspök ifju erővel melegen válaszolt.

— **A sétatéri kút** furatási költségeire adakoztak: Bedő Károly 10 frt, ez összeget polgárra esketése nap-ján ajánlotta fel; Mangesus Frigyes, özv. dr. Donogány Jakabné, br. Splényi Henrik, Székely Ferencz, Wokál János, Lázár Károly, Kovács József, Winkler János, Sán-dor Miklós, Gaétán Miklós 1—1 frt; Vágó Ferencz, Orbai Lajos, Polonyi Domokos, Simalya Mihály, Vásár-helyi Károly 50—50 krt, Lázár Adolf 20 krt. Összesen 22 frt 70 krt. — A furatások a sétatéren két helyt, a lövőszínpben szintén két helyt lettek foganatosítva, a ta-lajrétegek helyzete és nedvartalma azonban olyan, mely kizárja a kut föllállításának lehetőségét, miért is a városi tanács a további furatási munkálatokat megszüntette.

— **Hirdetmény.** Az erdélyi gazdák Nagy-Enyeden, 1883. évi október hó 13. 14. és 15-ik napjain megtar-tandó VI-ik vándorgyűlése s azzal kapcsolatosan rende-zendő tárlat alkalmából kitűzött gazdasági férfiese-léd jutalmazásról. Kitűzött jutalmak: 1. 25 frtos, 1. 15 frtos, hat 10—10 frtos jutalom, készpénzben. — A pályázótól megkívánt föltételek: 1-ör, hogy Alsó-Fehérmegyében legalább 10 évig egy huzamban, ugyanazon gazdnál, annak meglegedésére szolgált legyen, gazda-sági eseléd minőségben, 2-ör, hogy erről gazdjától, az illetékes politikai hatóság által látmozott-, és 3-szor jó erkölcsü magaviseletről az illetékes politikai hatóságtól bizonyítványt mutasson fel. A pályázati folyamodványok az irt 3 bizonyítvánnyal felszerelve f. é. október hó 10-ig alóli intéző bizottság elnökéhez adandók be. Az erdélyi gazdák VI-ik vándorgyűlésének intéző bizottságától. N.-Enyeden, 1883. szeptember 7 én. Zeyk Károly, elnök. Vajna Károly, jegyző.

— **Szebenmegye** főispánjává Wächter Frigyes helyébe Brenneberg belügyministeri osztálytanácsos ne-veztetett ki.

— **Üzletnyitás.** Új női és férfi ruha divat üzletet nyitottak városunkba a Jakabi Antal-féle helyiségben Bo-dola Lajos és Vajda Péter urak. Előbbi ki városunkba több alkalommal fordult meg mint egy nagy kereskedői ház megbízottja megnyerő modora és finom előzékeny-ségéről általánosan ismert. Ajánljuk ezen ujan nyitott üz-letet városunk és vidéke közönségének figyelmébe és pár-tolásába, mivel, mint alkalmunk volt meggyőződni, üzle-töket teljesen új ruha némük és egyéb cikkekkel a kor kívánalmához mérten rendezték be.

— **Tarnóczy Gusztáv** bejelentette, hogy az oct. havi gazdasági kiállításon általánosan elismert gépraktá-rából a legkiválóbb gépeket kifogja állítani.

— **A szabadság-szobor.** Ez óriási szobrot, a melyet a francia kőztársaság az Egyesült-Államoknak ajándéko-

zott közös barátságuk emlékére, New-York mellett egy kis szigeten állítják fel. A szobor 151 láb magas. Mutató ujjának körme fél rőf hosszú. Jobb lábában 12 ember ké-nyelmesen ebédelhet. A szobor egy 50 láb magas dom-bon áll, két kezében villamos fény van, ez a tengert 3 négyszög mértöldnyire bevilágítja.

— **A hallott égetésről.** Siemens Frigyes nagy-számu és válogatott közönség előtt mutatta be hullaégető kemencéjét a berlini egészségügyi kiállítás egyik pavillon-jában. A kályha alsó részében történik a hullaégetés, míg felső részében a katalak áll, mely körül a gázso-lók csoportosulnak; ha a gázszertartás beveződik, a koporsót az alsó részbe boesátják, s ha gázszelők akarják másfél óra mulva megkaphatják az elégett holttest fehér hamuját, a mi 6—7 fontot tesz ki. A mint a holttestet az égető kamrába sülyesztették, megayitnak egy szabályoz-ható gázszellentyűt, s a beömlő forró lég hatása követ-keztében a holttest egy pillanat alatt kiszárad, a másik pillanatban égni kezd mint fálya. Siemens ezen készü-leke megfelel minden követelménynek. Az égési proces-sus gyorsan és biztosan megy végbe, kóros gőzök nem fejlődnek ki és a hamu tiszta fehér marad.

KÖZGAZDASÁG.

A n.-enyedi gyümölcsészeti egyesület izlelései.

10. Óriás egres. Nagyszemű, hosszudak, zöld, érté-vel sárguló, a zöldek savdusak, az értek edések, zamato-sak; jeles, esemege gyümölcsül is ajánlható. Termelő dr. Magyar K. Nagy-Enyed. Izleltetett jun. 15-én.

11. Római kajszin baraczk. Zeiler Ede. Nagy-Enyed. Nagyszemű, napos oldalán rozsdás piros, édes, zamatos nedvdus. Jeles esemege gyümölcs, egyébaránt a vidékűn-kön elterjedt mandola baraczkól minőségileg nem kü-lönbözik. Izlelés jul. 30-án.

12. Congrès de Paris. Körte. Zeyk J. Gombás, 120—150 gramm, olvadó, leves, kelletnes savtartalmu, igen kevés csersavval, muskatály zamatu. Kitűnő esemege gyü-mölcs. Izleltetett szept. 2-án.

13. Gravensteini alma. Zeyk J. Gombás 80—100 gr. puha, nedvdus, finom zamatu, kitűnő esemege alma.

Végét értük az állandó nyári kiállításnak, mely ugyan jun. jul. augusztusban, tehát negyed évig tartott, ered-ménye a várakozásnak meg nem felelt. A mult évi ősz-i kiállításra ugyanannyi idő alatt huszszor ennyi gyümölcsöt küldtek be a termelők, s ez izlelések alapján az egyesület ajánlhatott és választhatott jó fajokat termelésre. A nyári gyümölcsökre nézve ezt még meg teheti, pár év mulva ezekre nézve új állandó kiállítást kellend megkísérteni, kár az addig elveszendő időért. Az igazat megvallva, a nyári gyümölcsfajok nem oly becsesek, nem oly számosak, kereskedésre nem oly alkalmasok, mint az ősziek és téliek; sőt kiállításuk törekenységük, apróságuk és romlandósá-guk miatt tulságos alkalmatlanságot, mondhatni áldozatot ró a kiállítóra, mindamellert remélni lehet, hogy a nehé-zségek jövőben mégis legyőzhetőek lesznek. Most arra fi-gyelmeztetjük a t. gyümölcsbarátokat, hogy az októberi vásárelőtti kiállításon szép kollekciókban igyekezzenek be-mutatni az erdélyi gazdáknak gyümölcstermelésüket, mert az nemcsak erkölcsi haszonnal fog járni a kiállítókra és gyümölcskereskedésünkre nézve.

Szüreti tanácsok.

(Folytatás)

4. A szedésnek lehetőleg gyorsan, fenakadás és anyag vesztése nélkül kell eszközölnetnie, mit a szüretelést vezető csak az által érhet el, ha a szőlő mennyiségéhez megkívántat szedőket és szőlőhordó puttonásokat mun-kába állítva kellőleg felügyelteti (10—12 szedőre egy fel-ügyelő); mérséket pedig ha a munkásokat jó eszközökkel, czélszerű szüretelő dézsákkal, szüretelő olloval látja el. A szőlős gazdák legnagyobb része feleslegesnek tartja ezen fel-sorolt intézkedéseket, pedig ha összegyűjthetné a szürete-lők roz dézsáiból, vagy pláne kosáraiból kifolyó szőlőle-vet, megszámláltatná a szedők által letépett vagy éltlen kacraikkal levágtott fürtökről, lehulló, fel nem szedett sőt lustaságból kifolyólag inkább készakarva eltaposott bogyo-kat; ha számba venné azon perczeket, melyeket a szedők kellő felügyelő hiányában dologtalanul elfecsegnek; ugy bizonyára belátná, hogy az ily intézkedések és czélszerű eszközök rövid idő alatt kifizetik magukat, sőt kissé na-gyobb szőlőben még szép hasznot is biztosítanak.

5. A mint azt a tapasztalatból tudjuk, nemcsak a különböző szőlőfajokból nyerünk különböző minőségű boro-kat, hanem egy ugyanazon fajból is jobb fekvés alatt, jobb-, rosszabb fekvés alatt silányabb anyagot nyerünk, sőt tapasztalhattuk azt is, hogy egy ugyanazon töke fürtjei között is különböző fokú fejlődésű fürtöket találunk, így pldul a tökemüvelet módoknál a földhöz közelebb lévő fürtök, a szálvesszős müveletmódoknál pedig a szálvessző kiindulásánál és végén levők edesebbek; a napsütötte déli oldalon jobbak, mint árnyékban vagy a töke északi olda-lán levők stb. Ezekből folyólag már most az válik kér-déssé, hogy mi czélszerűbb: a szőlőt miud együvé, vagy pedig a javát válogatva külön szedni le.

Erre nézve a körülmények határoznak, melyek kö-zül egyrészt megfontolandó az, hogy a válogatva szedés által milyen eltérő minőségű illeve értékű borokat nyer-hetünk, másrészt pedig hogy borainkat jobban miként ér-

tékesíthetjük: ugy-e ha összeszedéssel egyféle közép minőségű és áru, vagy válogatva szedéssel olesőbb silányabb és finom drágább borokat állítunk elő.

Ugyan ily megfontolás alá esik az is, midőn az arra való szőlőfajok tökéletes vagy túlerőségi hagyása válik kérdésé. Nagyobb szőlőbirtokosoknál hírneves borvidéken, nagyobb városok közelében, kizárólag kitűnő anyagnak előállíthatása alkalmával stb. minden esetben kifizetheti magát sőt a kisebb birtokosra is legtöbb esetben előnyös lehet az főleg, ha válogatás következtében nem sok silány anyagra van kilátása s azt házi szükségletére, vagy egyebütt is jól értékesítheti, sőt ha a szükség úgy kívánja még megengedett természetesen uton módon még javítani is tudja.

Még sokféle kombinációt lehetne e tekintetben felállítani; mind az által ezeket mellőzve áttérünk a válogatva szedés módjaira, melyre nézve röviden csak annyit jegyez meg, hogy kevert fajú szőlőkben az egyes fajok külön szedését, vagy pedig a java szőlőnek a silánytól elkülönítve szedését sohasem czélzerű egy izben szedetni oly formán, hogy pld. két-két szedő közül az egyik ugyan egy időben a javát míg másik a silányát szedje, hanem sokkal czélzerűbb, ha a java szőlő szedésére a legügyesebb értelmesebb szedőket használjuk s az ezek által visszahagyott silányokat pedig utánnuk szedtetjük.

Ily módon járhatunk el a nemes rothadt s asszu fűrtök válogatva szedésénél is azon megtoldással, hogy az aszu szemek különválogatása, nemkülönben a nemes rothadt fűrtök még tüzesebb megválogatása az arra alkalmas párkányval ellátott sortirozó asztalokon több ahhoz értő értelmes munkásokkal eszközöltek.

Utóbbi neme a sortirozásnak azonban csak a leg-híresebb borvidékeken s a már felhozott körülmények legkedvezőbb összefüggésével mellett ajánlható, pl. Tokaj hegy-alján, Rajnamentén stb.

A leszedett szőlőnek helyes, okszerű uton-módoti behordása sem lényegtelen kelléke a rendszeres szüretnek, s a körülményeit tökéletesen ismerő szüret vezetőtől megkívánható, hogy ő ezt is viszonyaihoz képest a leg-praetikusabban, azaz úgy intézze, hogy terményét anyagvesztés kockázatát nélkül, erőt és pénzt kímélve, juttassa rendeltetére helyére.

Bár a szőlő behordására sok körülmény bír módosító befolyással, mindazonáltal czélzerűnek tartok néhány behordási módot röviden leírni, hogy ezáltal a kevesebb tapasztalattal bíró szőlős gazdáknak némi útmutatással szolgálhassak.

Pár holdas kis szőlőknél, hol a sajtóház és pince magában a szőlőben kedvezőleg van elhelyezve, ott a behordás nem sok gondot ad. Legegyszerűbben puttonosok által vagy az arra alkalmas rudas esztrák segítségével szállítható a szőlő a sajtóházba. Több holdas szőlőknél, hol a vízvezetők gyanánt is szolgáló igen szükséges közlekedő utaknak hiányozni nem szabad, itt már a sajtóháztól távolabb eső részokről szekereken kell a szőlőt szállítani, mert az emberi erő a nagy távolság megkívánja sok jöves-menés miatt haszontalanul elforgásokodni, szóval nem fructificálható. Az ily behordásnak a lehető legegyszerűbb módját láttam gróf Zichy Ferencz érdszéki k. b. 102 holdas szőlőjében, hol is a szőlő puttonokban igen czél-szerű 2' átmérőjű kerekkel ellátott alacsony, helyben megfordulható oly széles és hosszú szekereken szállítatik, hogy két sorban egymás tetejébe helyezett két puttonnal geyszerre 36-40 putton foglalhat helyet. Ezen módnak azon kiváló előnye van, hogy a szőlő fel- és lerakás pár perez alatt eszközölhető, a mely által elért munkaidő és pénz megtakarítás mellett a szükségeltető szekérbe és puttonokba fektetett összeg egy szőlővén számításba sem vehető, mert ez már egy-két szüret alkalmával megtérül, azután pedig évente jelentékeny megtakarítást és hasznot biztosít.

Sokkal több megfontolást, előrelátást, munkaerőt és pénzt igényel a behordás sajtó és pince szőlőtől távol-létében.

Ily esetekben a szőlőt különbözőleg szokták szállítani és pedig legközönségesebben kifenekelt, fejre állított, nyitott hordókban, melynél rendszeren (az utak jóságához viszonyítva) két hordóban 10-12 akó csemegét szoktak felrakni. A ki ismeri ezen transzportálás számos hátrányait, melyek közül csak a le- és felrakás lassu voltát, terményünknek a szállítás alatt lopásnak kitételét, vagy rendszeren rozsz karban levő szőlőutainkon kilötyögtetés vagy plans felfordulás következtébeni kárba menetelét stb. az ezen primitív szállítási módot bizonyára nem követendő, az egyszeri gazda is csak akkor applicálta, mikor nála a zsidó adósság fejében kóser bort készített, hogy a béresek a patakon át szállított csemegét minél kényelmesebb módon megkereszelhessék.

Távol szállításnak igen czél-szerű módját látni a kloszterneuburgi szüretelésnél, hol a szőlő csupán csak borlétrán álló 20-25 akós lajtokban eszközöl-tetik, a melyeknek akna dugó helyén egy négyszeg lábnyi nyílás van hagyva, a melyre tett alacsony garatra helyezett szőlő malom által megzúzott szőlő egyenesen a lajtba kerül, vagy pedig a nemesebb szőlőfajok előbb meg-bogyóztatván a garaton át a lajtba töltetnek.

A lajt megtelével a nyílás egy szalma párnával bé-

lert ajtóval, a mely lánc és guzs segélyével mozdulatlanul reáerősítették — elzáratik.

A csemegének préháznaí lerakása is igen czél-szerűen é gyorsan történik a mennyiben a néhány lépcsőnyire a földszint alatt épült sajtóház egy ablak nyílásánál a szekér megállván a lajt ajtaját felnyitattik s 2-3 kecskeköröm alakulag vasalt emeltyű rud segélyével a lajt egy facsatornára hengerítetik a melyen át a csemegé 2-3 perez alatt egyenesen az ott használt nagy bálvány sajtóra, vagy pedig nagy kádba ürítettik.

Rajna mellékén, hol a nemes rothadt szőlőcsemegéje is már nagy értéket képvisel, ott a rendes körülmények között a szőlőben megzúzott és lebogyózt szőlőt kisebb 3-4 hectoliteres lajtokban, melyek felül lakattal elzárhatók, hátul pedig rendes hordó ajtóval bírnak, egy fej-jármás ökr vagy egy ló által vout kétkerekű taligán hordják a sajtóházba, hol is a lajt alacsony kádakhoz faraltatván a vonó állat rudtartó szíjja kikapcsolatik s a lajt hátrabillentése által annak tartalma pár pillanat alatt ki-ürítettik.

Morágyi István.

(Folytatása következik.)

FELELŐS SZERKESZTŐSÉG:

Dr. MAGYARI KÁROLY.

TÖRÖK BERTALAN.

SZILÁGYI FARKAS.

KIADÓ-TULAJDONOS: WOKAL JÁNOS.

Sz. 1226-1883.

tkvi

Árverési hirdetés.

Az abrudbányai m. kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóság által közzé tétetik, hogy a m. kir. államkincstár végrehajtónak Bucsumi Kozma Niculai és társai végrehajtást szenvedők ellen 33 frt 26 kr tőke, ennek 1881. október hó 25-től járó 6% kamatai 2 frt 90 kr költség s járuléki behajtása végett az abrudbányai kir. járásbíró területéhez tartozó Bucsumi községi 814. tkjvben foglalt következő ingatlanok A+ 1. és 2. rend-, 1317, 1318, 1319 és 1489 helyrajzi száma alatt és tartozékai együttesen Bucsum községben a község-házánál megartandó nyilvános bírói árverésen 1883. évi október hó 3-án délelőtt 10 órakor becsáron alól is, a becsár 10%-ának a bírói kiküldött kezébe leendő előleges letétele mellett elfognak adatni.

Vevő köteles a vételart az árverés jogerőre emelkedésétől számítandó 30 nap alatt és ugyanazon naptól számítandó 6% kamatokkal együtt a gyulafehérvári m. kir. adóhivatalnál a 19425. J. U. M. 1881. számú igazságügyminiszteri letéti szabályrendelet értelmében lefizetni.

E hirdetés kibocsátásával egyidejűleg megállapított árverési feltételek a hivatalos órák alatt ezen telekkönyvi hatóságnál és Bucsum község előljárásiójánál tekinthetők meg.

A m. kir. járásbíró, mint telekkvi hatóságól
Abrudbányán, 1883. évi július hó 27-én.

Geluka,

m. kir. járásbíró.

Sz. 1229-1883.

tkvi

Árverési hirdetés.

Az abrudbányai kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóság által közzé tétetik, hogy a m. kir. államkincstár végrehajtónak Bucsumi Kreitü Niculai és Susanna végrehajtást szenvedők ellen 38 frt 56 kr tőke, ennek 1881. október 1-től járó 6% kamatai 1 frt 70 kr eddigi költség s járuléki behajtása végett az abrudbányai kir. járásbíró területéhez tartozó Bucsum községi 966 tkjvben foglalt következő ingatlanok A+ 1. rend-, 567, 568, 571, 572. és 574. helyrajzi szám alatt és tartozékai együttesen Bucsum községben a község-házánál megartandó nyilvános bírói árverésen 1883. évi október hó

6-án délelőtt 10 órakor becsáron alól is a becsár 10%-ának a bírói kiküldött kezébe leendő előleges letétele mellett elfognak adatni.

Vevő köteles a vételart az árverés jogerőre emelkedésétől számítandó 30 nap alatt és ugyanazon naptól számítandó 6% kamatokkal együtt a gyulafehérvári kir. adóhivatalnál a 19425. J. U. M. 1881. számú igazságügyminiszteri letéti szabályrendelet értelmében lefizetni.

E hirdetés kibocsátásával egyidejűleg megállapított árverési feltételek a hivatalos órák alatt ezen tkvi hatóságnál és Bucsum község előljárásiójánál tekinthetők meg.

A m. kir. járásbíró, mint telekkvi hatóságól
Abrudbányán, 1883. évi július hó 27-én.

Geluka,

m. kir. járásbíró.

Sz. 968-1883.

j. ig.

Haszonbéri hirdetés.

A Bethlen-főtanoda előljárásiója az ennek tulajdonát képező toroczko-szentgyörgyi, Toroczko városi, ez utóbbiban levő s vendégfogadónak is alkalmas jó kőházas telkét melléképületeivel együtt, valamint Bedelő, Borév, Gyertyános, Lunka, Vidaly, alsó-felső Szolcsva és alsó-felső Potsága községeken koresma regale jogát az 1884-ik év január hó 1-én kezdődőleg 3, esetleg 6 évre zárt ajánlat útján haszonbérbe szándékozván kiadni, — ezennel felhívja a bérbe venni szándékozók, hogy zárt ajánlataikat kellő bánatpénzzel ellátva, fojyó évi október hó 16-áig bezárólag a főtanoda jószág-igazgatóságához nyujtsák be.

Kikiáltási ár 3000 forint, bánatpénz ennek 10 százaléka.

1-3

Az igazgatóság.

Sz. 1886-1883.

k. ig.

Árverési hirdetés.

Vizakna város képviselő testületének folyó év augusztus hó 29-én kelt 103. számú határozata folytán, a város aloldiumához tartozó egész évi korcsmárlási jog az ehez tartozó 6 különálló korcsmahelyiséggel együtt, egyenként avagy együttesen (2) két, esetleg (3) három egymásután következő évekre u. m. 1884-ik év január hó 1-től 1885-, illetőleg 1886-ik év december hava 31-ig bezárólag folyó év október hava 1-én délelőtt 9 órakor a városi tanács-ház tanácskozási termében nyílt árverés útján a legtöbbbet ígérőnek bérbe fog adatni, miről bérleti szándékozók oly hozzáadással értesíttetnek, miszerint az árverési feltételek a hivatal helyiségében bármikor is megtekinthetők s hogy kellőleg felszerelt, bánatpénzzel ellátott zárt ajánlatok ugyanottan az árverés megkezdéseig elfogadhatnak.

Vizakna, 1883. szept. hó 3-án.

2-3

A város tanácsa.

Arjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

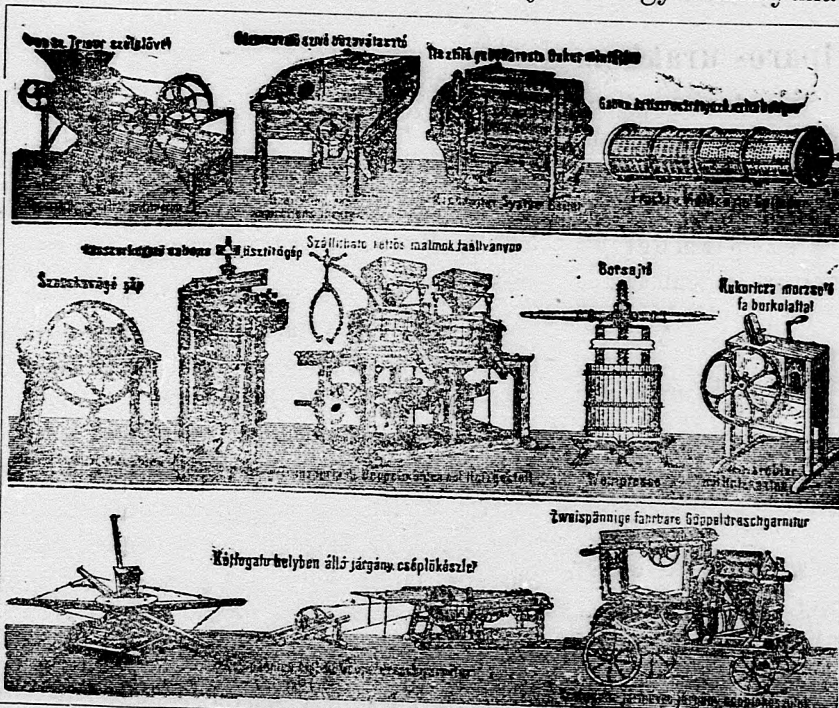
GUTJAHR és MÜLLER

BUDAPESTEN.

Első budapesti Trieur, rostalemez és gazdasági gépgyár

a Margit-hid közelében

ajánlják szolid szerkezetű s javított gyártmányukat, mint:

Trieurök gazdasági számára:

Járgány-csöplőgépek.
Szelelő gépek.
Kukoricza morzsolók.
Szecsavágók.

Különlegességek malmok számára:

Duplamalmok.
Malom trieurhenger.
Gabona osztályozó-hengerek.
Koptató gépek.
Dara választó gépek.
Tarárok.
Detacherok.

Malom alkatrészek

Transmissiók.
Szikkerkek.

Rostalemezek:

Csöplőgeprosták.
Liszthenger-szíták.
Koptató lemezek.
Ráspoly-lemezek stb

13-25

Arjegyzékek kívánatra ingyen és bérmentve.

Raktár és eladási hely Nagy-Enyeden: BISZTRICSÁNY LAJOS úr vaskereskedésében.

Nyomatott Wokál János gyorsajtóján Nagy-Enyeden.

Bem tá

Az

esán, Szé

foglalt m

jaiban az

bornok sz

A t

hogy ezet

sel találko

Erre

detben ma

ez indoko

gyökerező

Hasz

mellékneve

hogy miér

Aztá

rancsnoksá

sát, melye

az, hogy E

rálott s m

még „árul

Rosz

„áruló“ ne

egy lengve

tán még se

Nehá

megszemlé

lyón megje